

lené a szegényelni valót önmaga előtt is, nem hogy még meghurczoltatni engedje nevét közszájon és a hírlapokban, megpirító rakoncátlanokadások képesében. Minő érzés lehet a szülőre, ki tán csak nélkülözések árán volt képes a kísérletre, hogy gyermekének utat nyisson jövője megalapítására, s ott olvassa, az újságban, hogy becsületes neve viselőjét éjjeli kihágások miatt rendőrök kísérték az utcán keresztül s hogy talán az első intézmény, melylyel itt megismerkedett, nem az egyetem volt, hanem a kávéház zöld asztala, a második a prics? Minő érzés lehet, ha megtudja, hogy a zabolátlanság még vérengzésre is ragadta reménydús magzatát s ott a városház börtönében fogja eltölteni az — első szemesztert?

Pedig ily esetekkel köszöntött be minálunk a tanév ez idén. És az igen-igen szomorú. Mert igaz, hogy az efféle kihágások csak elkövetőiket bélyegezik meg, — de mindig akadnak olyanok, kik következtetést szeretnek vonni az ily kinövésekből az egészre s szeretik általánosítani és kiterjeszteni az ily kivételt az ifjúság nagyobb, jóra való részére is. Ez nagy igazságtalanság, de úgy van.

És azon nem segít más, csak az ifjúság maga, melynek érdekében áll féltékenyen őrizni jó nevét, szigorú fegyelmet gyakorolni saját kebelében, s ha ki nem vetheti magából, legalább megvetésével sujtani az olyanokat, kik önmegfeledezésükkel arra árnyat borítanak.

Irodalom és művészet.

A „Budapesti Szemle“ szeptember-októberre szóló száma megjelent. Első cikke: Kecskeméthy Aurél utolsó dolgozata: „Az időszaki sajtó Észak-Amerikában,“ következnek: „Az állami és társadalmi intézmények befolyása az emberi életre“ — Pisztorj Móról; „A philosoph ingája“ beszély, fordította Belényesi Gábor; „Anglia mezőgazdasági viszonyai s az angol mezei munkások legújabb mozgalma“ Ballagi Gézáttól; „Az ellenzék a Caesárokat alatt“ Boissier Gastontól, fordította Molnár Antal; „Természettudományi mozgalmaink az utolsó évtizedben“ Szily Kálmántól; „A harmadik köztársaság férfiai“ Neményi Ambrustól; költemények: „Nagy szavak“ Lévy Józseftől és az „Álarezos gróf románcza“, spanyolból fordította Várnai Géza; „Amerikai humoristák“ irodalmi ismertetés, Heinrich Gusztávtól; „Ujabb költői beszélyeink“ Gyulai Páltól, a „B. Szemle“ szerkesztőjétől; „Négy fiatal lyrikus“ (Endrődi Sándor, gr. Zichy Géza, Várady Antal és Bartók Lajos) bírálata; végül az „Értesítő“-ben külföldi könyvismertetés. A „B. Szemle“ Ráth Mór kiadásában jelenik meg, s egy kötet ára 2 frt.

Uj könyvek. Az Atheneum kiadásában egy új eredeti regény jelent meg *Véteszi Arnoltól* „Éltévesztett utak“ czimvel, egy kötetben, ára 1 frt 40 kr. Tozábbá megjelent az Athenaeumnál:

„Felsőbb kereskedelmi kettős számvitel és levelezés.“ Kereskedők, gyárosok, iparosok és pénzügyi hivatalnokok számára, valamint magántanulásra. Irta *Korény Ágoston* a magyar kir. államvasutak felügyelője. A mű *Weninger Vinczenek* van ajánlva. Közhasznúságát eléggé bizonyítja, hogy két év alatt második kiadást ért s most javítva s bővítve jelent meg, tekintettel az újabb időben hozott kereskedelmi és váltótörvényre, ugyancsak az alkalmazásba vett méterrendszerre. Az 561 lapnyi vaskos kötet ára 4 frt 50 kr. — Végül: „*Döntvények gyűjteménye*“; új folyam, harmadik kötet, ára 1 frt.

Bölcsészeti tankönyv. Megjelent: „*Gondolkodás-tan az egyetemestől (inductiv) és lehozó (deductiv) módszer alapján*“. Irta *Óreg János*. Kapható szerzőnél Nagy-Kőrösön, s Pfeiffer F. könyvkereskedésében Budapesten; ára 1 frt.

Magyar tud. encyclopaedia létesítésén fáradoznak a főváros irodalmi és tudományos köreiből, s több akadémiai tag, író és tanár e végből értekezletet hívott össze e hó 8-ikára az írók és művészek társaságának helyiségébe.

Hugo Viktortól egy új mű van sajtó alatt; czime: „Egy bűn története, írta egy szemtanu.“ A mű az 1851-iki állameszinyt tárgyalja.

Madarász Viktor képirónk legújabb műve *Andrássy Gyula* gróf arcképe, melyet megrendelésből készit. Legközelebb, ha a külügyminiszter fővárosunkba jó, személyesen meglátogatja a művészt városligeti műtermében, hogy ez teljesen befejezhesse a képet.

Rónay István orsz. képviselő Szent-István király ünnepén Bécsben tartott szép egyházi beszéde „a nemzetek nagy egységéről Krisztusban“ nyomtatásban is megjelent.

„**A rajzolás elemei hálózatban.**“ Szigorú fokozatossággal csupán egyenes vonalokból alakított szabadkézi rajzminták népközlők számára és magánhasználatra. Összeállította és kiadja *Weinberger Alajos* fővárosi osztálytanító. Megjelent az első kötet 10 füzetben, egy kötet ára 2 frt, egy-egy füzet (10 lap) 20 kr. Megrendelhető posta útján utánvétellel a kiadónál (Budapest, belváros, IV. ker. muzeum-körút 23 sz.), valamint *Gratl F. Adolf* papirkereskedőnél, IV. ker. rózsater 1. sz.

„**A néptanítók érdekei**“ czim alatt *Zágonyi György* nagyharsányi néptanító (Baranyamegye, u. p. Villány) füzetet ír, melyben a néptanítókra vonatkozó javaslatokat és indítványokat kíván nyilvánosságra hozni. Kéri, hogy ez ügyben tanító társai is gyámoltsák közleményekkel e hó 15-ig. Az érdeklődéstől, s a pártolástól függ, hogy a mű, mely novemberben jelenik meg, mily terjedelmű legyen.

„**Protestáns népszerű halotti búcsuzatók**“ -ra hirdet előfizetést *Zih Károly*, békés-szent-andrási ref. tanító. A négy füzetben bérmentesen szétküldendő 20 éves munka előfizetési ára 1 frt 40 kr. Megjelenik októberben. — Az előfizetési pénzek, valamint a munkába szánt kéziratok a több népies modorban írt munkák ismert szerzőjének nevére küldendők.

„**Népszerű Gyorsíró**“ czimvel havi folyóiratot indított meg *Nagy Sándor* műegyetemi könyvtárnok. Előfizetési ára egy évre 2 frt.

Eredeti regényre hirdet előfizetési felhívást *Pauker Dániel* nagyvárad kiadó. E regény *Márkus Józseftől* „*Omphale asszony lábainál*“ czim alatt fog egy kötetben néhány hét alatt megjelenni. Megrendelési ára 80 kr., bolti ára 1 frt.

A nemzeti színház tagjai játszani akarnak a török sebesültek javára. Minthogy a nemzeti színházat e célra nem kaphatják meg, s a népszínházban a szabályok szerint nem léphetnek föl: a gyapju-utcai részvénytársaságban akarják az előadást megtartani. A nemzeti színház majd minden erői fel fognak lépni ez alkalomból. A népszínházról pedig *Soldosné és Tamási* ígérték meg közreműködésüket. Lesz alkalmoszerű szavaltat is. *Szegeden* több színész és színésznő, műkedvelők közreműködése mellett fog a törökök javára két előadást rendezni.

A népszínházban *Soldosné* asszony szeptember első napján kezdte meg szereplését két havi pihenés után. A „*Tündérlak Magyarországon*“ czimű népszínműben lépett föl, melynek magának nincs semmi becsé, de két főszerepét *Soldosné és Tamási* oly eredetiséggel játsszák, hogy a közönség mindig szívesen megnézi. Most is szorongásig megtelt a színház, valamint másik nap is ugyane darab előadására. A színpadon megjelent művésznőt hosszas taps fogadta, s a kihívások alig akartak véget érni.

Egyház és iskola.

Az egyetemi tanév ünnepélyes megnyitása szept. 1-én volt a tud. akadémia kisebb termében. A lefolyt tanév rektora *Laubheimer Ferencz* beszédet tartván a tanév eredményeiről, melyek az egyetem folytonos gyarapodását bizonyítják, a rektori lánczot átadta utódjának *Hoffmann Pálnak*, ki éljenek közt foglalta el székét. Beköszöntő beszéde az egyetem egyes korszakairól, szervezetéről és tanszabadságáról s buzdító szavai az ifjúsághoz általános tetszésben részesültek, s az ünnepély az új rektor zajos éltetésével ért véget.

A lipótvárosi bazilika évek óta oly lassan épül, hogy most már mind az építést vezető *Ybl*, mind a felügyelő szakköztségi sűrgetik a gyorsabb munkát. Ehez azonban az évi részletekre osztott pénz-segély nem elég. Az *Ybl* által a jövő évre ajánlott munkálatok 190,000 forintba kerülnének, azonban a költ-

ségvetés csak 70,000 frt fölött rendelkezik. Ugyanis a vallási alapból 40,000 frtnyi segély jut, a városi pénztárból 20,000, a templom körüli boltok jövedelméből 10,000. A felügyelő bizottság tehát azt javasolja, hogy e segélyek a jövő évre megkötészetessenek, és a még így is hiányzó 60,000 frt a boltok későbbi jövedelme fejében valamelyik városi alapból kölcsönveendő.

Káptalani jubileum. Az Ungváron székelő munkácsi görög kath. káptalan aug. 27-én tartotta meg fennállásának százados évfordulóját. A Pásztélyi János megyés püspök által mondott mise után, *Mondols János* kanonok emelkedett szellemű egyházi beszédet tartott, melyben a káptalan száz éves történetét is említette. Ezután a püspök nagy díszebédet adott. Ebéd kezdetén *Pásztélyi püspök* emelt poharat az uralkodó családra, valamint a pápára mint az egyház fejére. Az ünnepély folyamán a király nevében üdvözlő távirat érkezett az ő felsége személye körüli magyar miniszteriumtól.

Félszázados jubileum. *Dr. Bódy Antal* főesperes aug. 29-én ülte meg *Makón* 50 éves áldozásárgát. A derek pap *Szegedről* való, most 73 éves, s fiatal éveiben a *Návay-családnál* mint nevelő is működött. *Földeákon* tartotta első miséjét; 1837-ben *szeged-rökusi* plebános lett, s ott érték a szabadságharc mozgalmai, melyek végén *Lipcsébe* menekült, honnan nemsokára visszatért a *Návay-családnál*, mint buzdító. A haditörvényszékét megsemm kerülhetette el, de sikerülvén magát a már inkább megszelídült bírák előtt kitisztázni, *Zichydorfra* helyezték át plebánosnak, honnan 1867-ban *Bonnar Sándor* egykori káplánja és mostani megyés püspök *Makóra* helyezte át.

Adományok. *Kovács Zsigmond* veszprémi püspök beigtatása alkalmából 1000 frtot adott a városi kórházra, 300 frtot a városi szegényeknek, s 200 frtot a tűzoltóknak. *Dulánszky püspök* pedig a székesfehérvári egyházmegyei százados ünnep alkalmából 500 frtot ajándékozott a papi nyugdíj alapra.

Az unitárius egyházi főtanács közgyűlése szept. 2-án nyit meg *Kolozsvártt*. Jelen voltak a nevezetesebb egyének közül *Szentiványi Gyula* főispán, *Fülöp Albert* tanfelügyelő, *Kis Mihály*, *Gyöngyösi István*, *Péterfi*, *Koronka esperesek* és számos egyházi tanácsos. A gyűlést *Ferencz József* püspök emelkedett beszéddel nyitotta meg.

Az orsz. rabbiképző intézet e napokban fog megnyitni. A beiratások az intézeti épületben (a bodzafa és bérkocsis-utcák sarkán,) már is folynak. A tanárok mind ki vannak már nevezve. Az ismert *della-Torre-féle* páduai héber könyvgyűjteményt a kormány megszerezte az intézet számára. A most megnyitó intézet rabbikat, hittan- és talmudthóra-tanítókat fog képezni, s egy hatosztályu alsóbb s egy négy éves felső folyamra oszlik. A tannyelv magyar, de egyelőre néhány tárgyban német is. E rabbi-seminarium ellen nagy az orthodoxok ingerültsége; némely hitközség (például a székesfehérvári) ünnepélyesen el is átkozza; pedig a beiratkozott tanítványok nagy része az orthodoxok soraiból kerül ki. Az intézetelnöksége a könyvtár érdekében a közönséghez, különösen az izraelitákhoz felszólítást intéz, hogy könyv és pénzbeli adományokkal gyámoltsák. Adományok az országos izraelita iroda elnökségéhez (Budapest, József tér 7. sz.) küldendők.

Az orsz. mintarajz-iskola és rajztanár-képző intézetnél a beírás szeptember 10-kétől 15-kéig az intézet sugáru tanépületében (80. sz.) naponként délelőtt 10—12 óra között történik. A ki középiskolai rajztanár jelöltül kívánna belépni, érettségi bizonyítványát kell előmutatnia. Alsóbb fokú rajztanító-jelöltek fölvételére elegendő a középiskola 6-ik osztályáról szóló, vagy az elemi tanítói oklevél bemutatása. Művésznövendékül csak a látogathatja sikerrel a tanintézetet, a ki előzetesen a középiskolának 6 osztályát, vagy a teljes polgári iskolát jó sikerrel végezte. Mind a rajztanár jelölt, mind a művésznövendékek fölvételének közös föltételei: a 16-ik korév belölte s némi gyakorlottság a szabadkézi rajzban, melynek kellő foka fölvételi vizsgálat után igazolandó.

Mi ujság?

A királyt a kassai hadgyakorlatokra *Tisza* és *Szende* miniszterek is elkísérik. Ő felségével sok külföldi katonai megbízott is megy. E hó 8-án reggel érkezik a fejedelem *Kassára*, s 12-én esti 8 órakor utazik *Czeglédre*, hol 15-ig időz. A kassai ünnepélyek alatt a színházban *Liszt „Oratoriumát“*